

HARLINGEN BUITENGEBIED

AANVULLING PLANMER

Rho
—
ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

**AANVULLING OP HET PLANMER HARLINGEN
BUITENGEBIED**

CODE 141901 / 15-06-15

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>blz</u>
1. INLEIDING	1
1. 1. Aanleiding voor deze aanvulling	1
1. 2. Leeswijzer	1
2. TOETINGS AAN DE NATUURBESCHERMINGSWET	2
2. 1. Gesignaleerde tekortkoming	2
2. 2. Achtergrond	2
2. 3. Alternatieven en maatregelen	2
2. 4. Maatregelen	4
2. 5. Toekomstige situatie onder de Programmatische Aanpak Stikstof	8
2. 6. Een uitvoerbaar alternatief	9
2. 7. Stikstofregeling	9
3. AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING	11
3. 1. Effecten op Natura 2000-gebied Ameland	11
3. 2. Werken en werkzaamheden	11
3. 3. Landschap	12
3. 4. Beschermde soorten	12
3. 5. Archeologische waarden	12

BIJLAGEN

<u>Bijlage 1</u>	Berekening ammoniakemissie (inclusief maatregelen)
-------------------------	---

1. INLEIDING

1. 1. Aanleiding voor deze aanvulling

Ten behoeve van een nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied van de gemeente Harlingen is een planMER¹⁾ opgesteld (15 oktober 2014). De Commissie voor de milieueffectrapportage (vanaf nu: Commissie mer) heeft op 7 januari 2015 een locatiebezoek gebracht aan het plangebied. Vervolgens heeft zij op 19 februari 2015 een toetsingsadvies uitgebracht.

De Commissie signaleert bij de toetsing van het MER één tekortkoming. In het MER is namelijk niet in detail onderbouwd hoe de geboden ontwikkelingsruimte kan worden gerealiseerd zonder een aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden. De Commissie adviseert daarom in een aanvulling op het MER een alternatief te beschrijven waarmee aantasting van natuurlijke kenmerken en waarden van Natura 2000-gebieden met zekerheid uitgesloten kan worden.

Daarnaast doet zij een aantal aanbevelingen die de gemeenteraad kan betrekken bij de besluitvorming over het bestemmingsplan.

De bovenstaande opmerkingen vormen aanleiding om de milieu-informatie uit het MER op een aantal punten aan te vullen. In deze aanvulling wordt de benodigde milieu-informatie aangevuld.

1. 2. Leeswijzer

Er is voor gekozen om de aanvulling op het planMER op te nemen in een oplegnotitie. Daarmee is het duidelijker op welke punten het planMER is aangevuld en is het voor de betrokken partijen niet nodig om het MER opnieuw (integraal) door te lezen.

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de gesignaleerde tekortkoming met betrekking tot de Natuurbeschermingswet. In hoofdstuk 3 wordt kort ingegaan op de aanbevelingen voor de besluitvorming die door de Commissie zijn gedaan.

¹⁾ De afkorting mer heeft in dit geval betrekking op de procedure van milieueffectrapportage. De afkorting MER staat voor milieueffectrapport.

2. TOETINGS AAN DE NATUURBESCHERMINGSWET

2. 1. Gesignaleerde tekortkoming

De Commissie mer is van oordeel dat de planregel die de toename van stikstofdepositie moet voorkomen, onvoldoende concreet en objectief begrensd is. De Commissie adviseert daarom in een aanvulling op het MER een alternatief te beschrijven waarmee aantasting van natuurlijke kenmerken en waarden van Natura 2000-gebieden met zekerheid uitgesloten kan worden. Daarnaast adviseert zij een gedetailleerd inzicht te geven in een mix van maatregelen die een toename van stikstofdepositie kan voorkomen.

2. 2. Achtergrond

Als gevolg van veehouderij, verkeersbewegingen en industriële activiteit komen verschillende vermestende en verzurende stoffen in de atmosfeer, die uiteindelijk neerslaan op natuurgebieden (depositie). Bij natuurgebieden die in het kader van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen (Natura 2000-gebieden) levert dat conflicten op met de instandhoudingsdoelstellingen van vermessings- en verzuringsgevoelige habitats zoals veengebieden, duingebieden, blauwgraslanden en zandverstuivingen. In veel van deze gebieden ligt de huidige depositie van stikstof (achtergronddepositie) namelijk al veel hoger dan de kritische depositiewaarde ²⁾. Elke toename wordt daardoor (op basis van jurisprudentie) beschouwd als een significant negatief effect.

2. 3. Alternatieven en maatregelen

Meegenomen alternatieven

In het planMER en de passende beoordeling zijn de onderstaande alternatieven en scenario's met elkaar vergeleken:

Naam alternatief/scenario	Toelichting
Referentiesituatie (huidige situatie en autonome ontwikkeling)	De situatie waarbij er geen nieuw bestemmingsplan buitengebied wordt vastgesteld en concrete projecten binnen en buiten het plangebied onverminderd doorgang vinden. Ten aanzien van het aspect stikstofdepositie wordt geen autonome situatie doorgerekend (zie paragraaf 4.3).
Reëel groeiscenario (trendmatige ontwikkeling van de veehouderij)	De trendmatige ontwikkeling van de veestapel in de komende 10 jaar (op basis van de trend in de afgelopen 10 jaar).
Het voornemen	Het bestemmingsplan wordt uitgevoerd overeenkomstig de mogelijkheden uit de nota van uitgangspunten. Daarbij worden alle bouwmogelijkheden maximaal ingevuld

²⁾ Met kritische depositiewaarde wordt bedoeld: de grens waarboven het risico bestaat dat de kwaliteit van het habitat significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en / of vermestende invloed van atmosferische stikstofdepositie (Alterra, 2012).

Naam alternatief/scenario	Toelichting
Geen omzetting akkerbouw naar veehouderij	In dit alternatief wordt er vanuit gegaan dat akkerbouw-bedrijven niet kunnen worden opgezet naar een (grondge-bonden) veehouderij.
Minder schaalvergroting grondge-bonden veehouderij	Met dit alternatief wordt onderzocht welke milieueffecten aan de orde zijn, wanneer grondgebonden agrarische be-drijven in het bestemmingsplan minder ontwikkelingsmo-gelijkheden krijgen dan voorgenomen. Daarbij wordt uit-gegaan van bouwpercelen van maximaal 1,5 hectare.

Tabel 1 Alternatieven en scenario's

Rekenresultaten

In de onderstaande tabel is toename van de stikstofdepositie ten opzichte van de referentiesituatie voor de verschillende scenario's en rekenpunten de beschreven.

Natura 2000-gebied		depositie (in mol N/ha/jaar)			
		Trend	Maximaal (=voornemen)	Geen omzet-ting	Minder schaalver-groting
A	Duinen Vlieland	0,00	1,52	0,85	0,56
B	Duinen Vlieland	0,01	2,35	1,36	0,87
C	Duinen Terschelling	0,01	2,37	1,31	0,88
D	Duinen Terschelling	0,01	2,33	1,27	0,87
E	Duinen Terschelling	0,02	5,57	3,10	2,07
F	Waddenzee	0,01	5,82	3,13	2,17
G	Waddenzee	0,02	6,03	3,22	2,25
H	Alde Feanen	0,01	4,10	2,58	1,49
I	Alde Feanen	0,01	3,12	1,95	1,14

Tabel 2 Toename als gevolg van het bestemmingsplan

Het voornemen (maximale invulling)

De maximale invulling van de bouwmogelijkheden leidt tot een toename van de stikstofdepositie van enkele mollen op Natura 2000-gebieden in de omgeving (max. 6,02 mol N/ha/jr. op het gebied Waddenzee). Significant negatieve effecten kunnen daardoor niet uitgesloten worden. Ook bij de alternatieven blijft sprake van negatieve effecten.

Trendscenario

Een maximale benutting van alle bouwmogelijkheden is echter alleen in theorie aan de orde. Uit de berekening van het veel realistischer trendscenario blijkt dat de effecten op Natura 2000 in de praktijk naar verwachting zeer beperkt zullen blijven (toename van maximaal 0,02 mol N/ha/jr.). Bij een trendmatige ontwikke-ling van de veestapel is en blijft de stikstofbijdrage vanuit het gebied dus zeer be-perkt (<0,1%).

Alternatief geen omzetting

Op dit moment kan ter plaatse van een agrarisch bedrijfskavel elke vorm van grondgebonden landbouw worden uitgevoerd. Overwogen kan worden om in het bestemmingsplan een bepaling op te nemen waarmee de uitwisseling tussen ak-kerbouw en veeteelt niet is toegestaan. Dit voorkomt dat akkerbouwbedrijven veeteelt gaan bedrijven en daarmee stikstof gaan uitstoten.

Omdat een aanzienlijk deel van de agrarisch bedrijven in de gemeente een akkerbouwbedrijf is, kan daarmee een groot deel van de (potentiële) stikstofdepositie worden voorkomen. Wel kunnen de bestaande (melk)veehouderijen nog steeds zorgen voor een toename van de stikstofdepositie. Uit stikstofberekeningen blijkt dat het alternatief 'geen omzetting akkerbouwbedrijven' leidt tot een reductie van 36% van de potentiële stikstofdepositie.

Alternatief minder schaalvergroting

Een optie is om de wijzigingsbevoegdheden waarmee een uitbreiding van het bouwvlak wordt mogelijk gemaakt uit het bestemmingsplan te halen. Daardoor kunnen veehouderijen binnen het bouwvlak (zoals vastgelegd op de verbeelding) uitbreiden, maar is het niet mogelijk om door te groeien tot een bouwvlak van 3 hectare. Een dergelijke maatregel leidt tot een beperking van de (theoretische) maximale invulling van de bouwmogelijkheden.

Doorrekening van het alternatief 'minder schaalvergroting' laat zien dat de opvulling van bedrijfskavels tot 1,5 hectare nog steeds leidt tot een toename van de stikstofdepositie. De reductie van de maximale uitstoot ten opzichte van het voornemen ligt in de orde van 58%. Met het beperken van de bouwmogelijkheden tot 1,5 hectare kunnen significante negatieve effecten op Natura 2000 op planniveau dus nog niet volledig worden uitgesloten.

2. 4. Maatregelen

In het kader van het MER is voor een groot aantal maatregelen in beeld gebracht welke bijdrage deze kunnen leveren aan het beperken van de stikstofuitstoot. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen maatregelen die rechtstreeks via het bestemmingsplan worden geregeld en maatregelen die in vervolgbesluiten als de omgevingsvergunning moeten worden geconcretiseerd.

Onderstaand zijn de maatregelen nogmaals aangevuld met informatie over de effectiviteit. In de bijlage is het Excel-bestand opgenomen waarmee de ammoniakemissie berekend.

Mitigerende maatregelen in het bestemmingsplan Buitengebied

Er kunnen verschillende maatregelen worden opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied om een potentiële toename van stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebied te beperken.

Grondgebondenheid

Het opnemen van een norm voor de grondgebondenheid in het bestemmingsplan, zorgt ervoor dat de maximale veestapel en de maximale stikstofuitstoot, wordt begrensd door de beschikbare landbouwgrond. In Harlingen is maximaal 1.570 hectare cultuurgrond beschikbaar. Er vanuit gaande dat op 1 hectare grond maximaal 3 grootvee-eenheden kunnen worden gehouden, leidt het opnemen van een strikte definitie van de grondgebondenheid tot een maximale veestapel van 4710 GVE. Dit staat gelijk aan 4710 stuks melkvee of 3700 stuks melkvee en

2500 stuks jongvee. Omdat het scenario met jongvee tot iets meer emissie (en depositie) leidt, wordt hier mee gerekend.

In de onderstaande tabel wordt de ammoniakemissie bij de referentiesituatie, het voornemen en bij het scenario grondgebondenheid met elkaar vergeleken. De emissie bij grondgebondenheid blijft aanzienlijk lager. Ten opzichte van het voornemen is er sprake van een reductie van maar liefst circa 85%. Ten opzichte van de referentiesituatie blijft echter sprake van een toename. Grondgebondenheid moet daarom altijd worden gecombineerd met andere maatregelen.

	Referentie-situatie	Trend	Maximale ruimte (voornemen)	Scenario grondgebondenheid		
				Aantal stuks vee	Emissie-factor	Emissie per dier-categorie
Melkvee	1.383	1.546	24.000	3.700	9,5	35150
Jongvee	975	1.049	16.000	2.500	3,9	9750
Totale ammoniakemissie	21.991 kg NH₃/jr	23.736 kg NH₃/jr	292.231 kg NH₃/jr	44.900 kg NH₃/jr		

Tabel 3 Ammoniakemissie bij grondgebondenheid

Gebiedszonering

Stikstofberekeningen laten zien, dat de afstand van de bedrijven binnen het plangebied tot Natura 2000-gebied weinig invloed heeft op de totale stikstofdepositie. Gezien de ligging van de Natura 2000 ten opzichte van het plangebied en de afstand tot deze gebieden, is een zonering van het plangebied dan ook weinig zinvol. Een verkleining van de maximale bouwmogelijkheden in een deel van het plangebied levert naar alle waarschijnlijk nog steeds de hiervoor beschreven uitkomst: een toename van de stikstofdepositie en significant negatieve effecten kunnen op planniveau niet worden uitgesloten. Deze maatregel wordt daarom niet verder beschouwd.

Stimuleren van omschakeling

Deze maatregel heeft een minder dwingend karakter dan het wegbestemmen van agrarische bedrijven, maar komt in feite op hetzelfde neer. Door het voor agrarische bedrijven aantrekkelijk te maken om te stoppen, komt ontwikkelingsruimte voor andere bedrijven beschikbaar. In het bestemmingsplan zijn wijzigingsbevoegdheden opgenomen zodat stoppende agrarische bedrijven kunnen omschakelen naar een woonfunctie of een niet-agrarisch bedrijf.

Wel moet bij deze maatregel worden opgemerkt dat het bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt en dat het stoppen van een agrarische bedrijven langs deze weg niet kan worden afgedwongen. Het opnemen van deze mogelijkheid kan dus niet op voorhand worden 'ingeboekt' als stikstofreducerende maatregel. Deze maatregel wordt daarom niet verder beschouwd.

Erfbeplanting

Een andere mogelijkheid om op perceelsniveau maatregelen te treffen, is de toepassing van erfbeplanting rond de stallen. Met deze maatregel kan 10-15% van de ammoniakemissie worden 'afgevangen'. Deze maatregel heeft binnen verschillende landschapstypen tevens een landschappelijke meerwaarde. De effectiviteit van deze maatregel kan echter niet wetenschappelijk worden aangetoond. Bovendien wordt niet bij elk erf gekozen voor landschappelijke inpassing door middel van een boomsingel. In sommige situaties wordt een grondwal toegepast voor landschappelijke inpassing. Deze maatregel wordt daarom niet verder beschouwd.

Gebruiksregel

Tot slot kan worden overwogen om in het bestemmingsplan een voorwaardelijke verplichting op te nemen, zodat een wijziging van dieraantallen, diersoorten en/of andere stalsystemen alleen is toegestaan zolang de totale stikstofdepositie niet toeneemt. Deze maatregel borgt dat op planniveau geen toename van stikstofdepositie aan de orde is. Uitvoering van de maatregel vindt plaats op projectniveau en kan worden bereikt door een combinatie van maatregelen (zie onderstaand).

Maatregelen buiten het bestemmingsplan

Saldering individuele bedrijven

Uit de CBS-gegevens blijkt dat jaarlijks zowel binnen de gemeente Harlingen als daarbuiten een aantal agrarische bedrijven haar bedrijfsactiviteiten beëindigd. Hierdoor ontstaat stikstofsaldo waarmee elders de uitbreiding van veehouderijen kan worden mogelijk gemaakt.

Vanuit de jurisprudentie is wel een aantal aandachtspunten voor externe saldering van stikstof aan de orde:

- Er kan alleen worden gesaldeerd met stikstofbronnen bij die bedrijven die planologisch en milieutechnisch volledig vergund zijn. De gemeente moet de vergunde maar niet gebruikte milieuruimte van (deels) stoppende bedrijven intrekken;
- Er moet binnen dezelfde Natura 2000-gebieden en habitattypen worden gesaldeerd: oftewel de verslechtering van een overbelaste habitat kan niet worden gecompenseerd met de verbetering van een andere habitat. Dit vloeit voort uit de Europese instandhoudingsdoelstellingen. Wanneer de kritische depositiewaarde nog niet wordt overschreden, zijn er uiteraard wel mogelijkheden.

Emissiearme stallen melkveehouderij

Hierboven is al het potentieel van het toepassen van luchtwassers beschreven. Deze maatregel is met name van toepassing op de intensieve veehouderij.

Ten behoeve van de melkveehouderij is een roostervloer ontworpen waarmee een reductie van meer dan 50% ammoniakemissie kan worden gerealiseerd ten opzichte van gebruikelijke stalsystemen. Het betreft ligboxstallen met roostervloeren en een bolle rubber top laag (staltypen A1.9 en A1.10). De ammoniakemis-

sie per dierplaats bedraagt 4,1 kg NH₃ in plaats van 9,5 kg NH₃. De zogenaamde Groene Vlag roostervloer is bedekt met een bolle thermoplastische rubberen top-laag, waardoor de mest en urine er snel vanaf lopen. De vloeren dragen tevens bij aan het dierenwelzijn, doordat de rubberen ondergrond goed is voor de klauwen, de elementen meeveren onder het gewicht van de dieren en het aantal glijpartijen vermindert.

Figuur 1 Groene Vlag Roostervloer: emissiearm stalsysteem voor melkveehouderijen

Voor alle grondgebonden landbouwbedrijven is een doorrekening gemaakt van de toepassing van dit emissiearme stalsysteem. Daarbij wordt rekening gehouden met permanent opstallen. Ten opzichte van het voornemen leidt het toepassen van emissiearme stallen tot een forse afname (zie onderstaande tabel). Ten opzichte van de referentiesituatie blijft sprake van een toename van de stikstofdepositie. Emissiearme stallen moeten daarom in combinatie met andere maatregelen worden toegepast.

	Referentiesituatie	Trend	Maximale ruimte (voornemen)	Emissiearme stallen		
				Aantal stuks vee	Emissiefactor	Emissie per diercategorie
Melkvee	1.383	1.546	24.000	24.000	4,5	108000
Jongvee	975	1.049	16.000	16.000	3,9	62400
Totale ammoniakemissie	21.991 kg NH₃/jr	23.736 kg NH₃/jr	292.231 kg NH₃/jr			170.400 kg NH₃/jr

Tabel 4 Toepassen emissiearme stallen melkveehouderij

Beweiding

Door het toepassen van beweiding kan de ammoniakemissie worden verlaagd. Veel staltypen voor melkveehouders kennen voor volwassen melkvee een ammoniakemissie van 8,6 of 9,5 kg NH₃. Bij het toepassen van beweiding ligt de emissie in de orde van 7 kg NH₃; een reductie in de orde van 20%.

Eiwitarm voeren

Ook op bedrijfsniveau zijn er maatregelen mogelijk om de emissie te beperken. Een voorbeeld is eiwitarm voeren. Door het aandeel gras in het veevoer te verlagen en het aandeel maïs te verhogen ontstaat een lager stikstofgehalte en neemt ook de ammoniakemissie af. De reductie die met deze maatregel kan worden gerealiseerd ligt in de orde van 15-20% (Oltmer, et. al., 2010). De reductie is hoger dan 20% voor graasbedrijven, wanneer deze in combinatie met beweiding wordt toegepast en het gras een relatief laag gehalte ruw eiwit heeft.

2. 5. Toekomstige situatie onder de Programmatische Aanpak Stikstof

Het Rijk werkt al enige tijd aan een Programmatische Aanpak (PAS) om de stikstofproblematiek en de vastgelopen vergunningverlening vlot te trekken. De PAS is gebaseerd op het principe van salderen: door generieke en gebiedsgerichte maatregelen te treffen, wordt milieuruimte gecreëerd. Daarmee ontstaat enerzijds ruimte voor nieuwe economische ontwikkeling. Anderzijds is de verbetering van de natuurkwaliteit van Natura 2000-gebieden gewaarborgd.

Op 7 oktober 2014 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de aanpassing van de Natuurbeschermingswet. Het ontwerp van de PAS ligt sinds januari 2015 ter inzage. Naar verwachting treedt het PAS in werking voor de zomer van 2015.

Ontwikkelruimte

De ontwikkelruimte die onder het PAS tot stand komt, is opgedeeld in vier compartimenten:

1. Een deel voor ontwikkeling van bestaande economische activiteiten (autonome ontwikkeling).
2. Een deel voor prioritaire projecten zoals de MIRT projecten.
3. Een deel voor projecten die onder een grenswaarde vallen (0,05 mol N/ha/jr)
4. Een deel voor overige projecten. Daarvan is een deel gereserveerd voor meldingsplichtige ontwikkelingen (bijdrage <1 mol N/ha/jr) en een deel voor vergunningplichtige ontwikkelingen (>1 mol N/ha/jr).

De provincie is bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet en besluit over de toekenning van ontwikkelruimte. Projecten onder de grenswaarde zijn daarbij meldingsplichtig. Voor projecten boven de grenswaarde moet een Natuurbeschermingswetvergunning worden verleend.

Extern salderen is onder de PAS niet meer toegestaan, omdat het PAS zelf is gebaseerd op het salderingsprincipe. De ontwikkelruimte komt juist beschikbaar door het verdwijnen van stikstofbronnen. Saldering binnen het plan(gebied) zelf, is wel toegestaan. Dit wordt gezien als een mitigerende maatregel.

De PAS in relatie tot dit bestemmingsplan

Voor alle uitbreidingen van agrarische bedrijven in het plangebied geldt dat deze individueel onder de grenswaarde van 1 mol N/ha/jr vallen. Dit betekent dat alle

uitbreidingen individueel slechts meldingsplichtig zijn. De PAS staat de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan zodoende niet in de weg.

2. 6. Een uitvoerbaar alternatief

Berekeningen van de ammoniakemissie laten zien dat bij een mix van maatregelen een forse reductie van de ammoniakemissie (en de stikstofdepositie) kan worden bewerkstelligd (zie onderstaande tabel en bijlage 1).

Omschrijving alternatief/ maatregelenpakket	Totale ammoniakemissie (kg NH ₃ /jr)	Ammoniaktoename ten opzichte van de huidige situatie (%)	Ammoniakemissie ten opzichte van het voornemen (%)
Alternatieven			
Huidige situatie	21.991	100%	-
Trendscenario	23.736	108%	-
Voornemen	292.231	1329%	100%
Beperken maximale bouw mogelijkheden tot 1,5 hectare (minder schaalvergroting)	211.886	964%	73%
Beperken van de omzetting	192.406	875%	66%
Maatregelen			
Richtlijn grondgebondenheid	44.900	204%	15%
Emissiearme stallen	170.400	775%	58%
Combinaties van maatregelen			
Grondgebondenheid en emissiearme stallen	26.400	120%	9%
Minder schaalvergroting en emissiearme stallen	79.066	360%	27%

Tabel 5 Effectiviteit van verschillende maatregelen

Er zijn echter geen alternatieven of maatregelen die op zichzelf kunnen voorkomen dat het bestemmingsplan leidt tot een toename van de stikstofdepositie. Daarom is er voor gekozen om in het bestemmingsplan een verbod op de toename van ammoniakemissie op te nemen.

Aan uitbreidingsplannen kan worden meegewerkt wanneer voldoende stikstofsaldo wordt gerealiseerd door het toepassen van emissiearme stallen (intern salderen), aankoop van stikstofsaldo van elders (extern salderen) of wanneer op basis van het PAS kan worden meegewerkt aan een uitbreiding.

2. 7. Stikstofregeling

In het voorontwerpbestemmingsplan is een regeling opgenomen om negatieve gevolgen van stikstofdepositie uit te sluiten. Deze regeling wordt in het ontwerpbestemmingsplan overgenomen en luidt als volgt:

30.1 Strijdig gebruik

Tot een strijdig gebruik van gronden en bouwwerken met enige bestemming wordt in ieder geval gerekend:

- g. het gebruik van gronden en bouwwerken voor het houden van dieren zodanig dat vanuit de dierenhouderij een toename van ammoniakemissie plaatsvindt.

30.2 Afwijking van de gebruiksregels**30.2.1 Toename ammoniakemissie**

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 30.1 onder g in die zin dat vanuit een dierenhouderij een toename van ammoniakemissie plaatsvindt, mits:

- geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke waarde, de woon-situatie, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Het toetsingscriterium is ruim geformuleerd, zodat hiermee niet in de bevoegdheden van de provinciale overheid wordt getreden.

De regeling die is opgenomen in het bestemmingsplan sluit in beginsel aan bij het PAS, omdat er mogelijkheden in zitten om projecten te salderen. Met het in werking treden van het PAS wordt als het ware voor alle uitbreidingen gemotiveerd op welke wijze wordt gesaldeerd. Een toename van de ammoniakemissie van een individueel agrarisch bedrijf is daardoor niet langer strijdig met het bestemmingsplan.

3. AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING

In haar advies formuleert de Commissie mer een aantal aanbevelingen die kunnen bijdragen aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. Deze aspecten worden niet beschouwd als (essentiële) tekortkomingen in het MER. Onderstaand wordt kort op deze punten ingegaan. In paragraaf 3.5 wordt nog kort ingegaan op een reactie van Steunpunt Monumentenzorg ten aanzien van het planMER.

3. 1. Effecten op Natura 2000-gebied Ameland

Aanbeveling

De Commissie mer adviseert om in vervolguutwerkingen op projectniveau ook de Duinen van Ameland in het studiegebied te betrekken.

Reactie gemeente

Waar nodig worden bij vergunningsaanvragen voor individuele uitbreidingen ook de effecten voor de Duinen van Ameland in beeld gebracht. Het studiegebied op projectniveau is onder andere afhankelijk van de positionering van de concrete uitbreiding ten opzichte van relevante Natura 2000-gebieden.

3. 2. Werken en werkzaamheden

Aanbeveling

De Commissie adviseert bij het besluit over het bestemmingsplan aan te geven hoe negatieve effecten van het dempen van sloten en de teelt van maïs voorkomen kunnen worden.

Reactie gemeente

Het dempen van sloten is een werk in het landelijk gebied waarvoor een omgevingsvergunning moet worden verleend, daarnaast is een watervergunning noodzakelijk. Lokale effecten op de grondwaterstand kunnen niet worden uitgesloten. Daardoor kan het landbouwgebied geleidelijk minder geschikt worden voor weidevogels.

In sommige delen van het plangebied komt nog een karakteristieke blokverkaveling voor. Op die plekken is het landschap vaak kleinschaliger van aard en ligt de grondwaterstand over het algemeen hoger. Dit maakt deze deelgebieden ook meer geschikt voor weidevogels. Mede naar aanleiding van de discussie met de Commissie mer is besloten om de planologische bescherming van deze verkaveling te handhaven. Effecten in dit gebied blijven daardoor beperkt.

Voor het belangrijkste weidevogelgebied, 't Hegewiersterfjild, gaat het bovenstaande overigens niet op. Voor dit gebied is de bestemming 'Natuur' opgenomen. Bovendien is de inrichting en het beheer in dit gebied afgestemd op weidevogels.

Met betrekking tot maïsteelt kan worden gesteld dat (beperkt) negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, omdat het telen van maïs vaak sa-

men gaat met het scheuren van grasland en het verbeteren van de drainage. Het is overigens niet gebruikelijk om dit in het bestemmingsplan te reguleren. In het bestemmingsplan Buitengebied wordt dit dan ook niet gedaan. Overigens is het telen van maïs in het meest waardevolle weidevogelgebied ('t Hegewiersterfjild) uitgesloten.

3. 3. Landschap

Aanbeveling

De Commissie is van mening dat de effecten schaalvergroting van agrarische bedrijven op het landschap wordt onderschat. Deze onderschatting moet bij besluitvorming worden meegewogen.

Reactie gemeente

Bij de weging van landschappelijke effecten komt het al snel op subjectieve elementen aan. De gemeente begrijpt de reactie van de Commissie mer, maar is van mening dat niet alleen de (maximale) omvang van bouwpercelen van invloed is op het landschap. De wijze waarop de bouwpercelen worden ingevuld en ingepast is van essentieel belang. Het bestemmingsplan is zo opgezet dat de ruimtelijke kwaliteit voldoende wordt gewaarborgd. Een groot deel van de uitbreidingsruimte kan pas worden gerealiseerd na het toepassen van een wijzigingsbevoegdheid. Daarbij geldt als wijzigingscriterium dat een landschappelijk inpassingsplan moet worden opgesteld en een Nije Pleats-sessie moet worden doorlopen.

3. 4. Beschermde soorten

Aanbeveling

De Commissie beveelt aan om vooruitlopend op toekomstige uitbreidingen de verspreiding van leefgebieden van beschermde soorten meer in detail in beeld te brengen.

Reactie gemeente

Het college neemt deze aanbeveling in overweging. Dit zou bijvoorbeeld vorm kunnen krijgen door een ecologische basiskaart op te stellen waarmee beschermde flora- en fauna in beeld wordt gebracht. Deze kaart heeft voor ruimtelijke plannen een meerwaarde kunnen hebben, omdat daarmee duidelijk wordt met welke beschermde soorten rekening moet worden gehouden in het planvormingstraject.

3. 5. Archeologische waarden

Reactie Steunpunt Monumentenzorg

Het Steunpunt constateert dat in de planMER nog een kaart is opgenomen van FAMKE (Friese Archeologische Monumentenkaart Extra), terwijl in het bestemmingsplan al is uitgegaan van de verdiepingsslag. Daardoor ontstaat er verschil tussen beide documenten.

Reactie gemeente

Bij de besluitvorming wordt uitgegaan van de gemeentelijke verdiepingsslag van de FAMKE. Dit heeft geen gevolgen voor de effectbepaling, omdat de kans op verstoring van archeologische waarden vrijwel gelijk blijft. Ter bescherming van archeologische waarden wordt een dubbelbestemming in het bestemmingsplan opgenomen.

BIJLAGE 1 – BERKENING AMMONIAKEMISSION (INCLUSIEF MAATREGELEN)

Ammoniakemissie (kg NH ₃)			Referentie- situatie	Trend- scenario	Voor- nemen	Geen om- zetting	Minder Schaal- vergroting	Grond- gebondenheid	Emissiearme stallen	Emissiemarm & GB
BLYNSEWEI	5	MIDLUM	0	0	9075	0	3580	1310	5025	723
HARLINGERSTRAATWEG	36	MIDLUM	0	0	9075	0	3580	1310	5025	723
HARLINGERSTRAATWEG	1	MIDLUM	0	0	9075	0	3580	1310	5025	723
Harlingerstraatweg	88	MIDLUM	0	0	9075	0	3580	1310	5025	723
HOARNESTREEK	13	MIDLUM	0	0	9075	0	3580	1310	5025	723
RIJKSWEG	7	MIDLUM	0	0	9075	0	3580	1310	5025	723
UNGABUURSTERWEG	2	MIDLUM	0	0	9075	0	3580	1310	5025	723
FOARRYP	1	WIJNALDUM	0	0	9075	0	3580	1310	5025	723
HAULEWEI	8	WIJNALDUM	0	0	9075	0	3580	1310	5025	723
SIVERDALEANE	8	WIJNALDUM	0	0	9075	0	3580	1310	5025	723
SWINGMALEANE	2	WIJNALDUM	0	0	9075	0	3580	1310	5025	723
WINAMERDYK	3	WIJNALDUM	0	0	9075	0	3580	1310	5025	723
Hoarnestreek	8	Wijnaldum	4295	4295	6136	6136	6136	1310	6136	723
Foarryp	5	Wijnaldum	911	1017	9075	9075	3580	1310	5025	723
Foarryp	20	Wijnaldum	168	187	9075	9075	3580	1310	5025	723
Alde Leane	14	Wijnaldum	2600	2600	4700	4700	4700	1310	4700	723
Oude Trekweg	108	Harlingen	824	919	9075	9075	3580	1310	5025	723
Ludingaweg	9	Harlingen	379	423	9075	9075	3580	1310	5025	723
Ludingaweg	36	Harlingen	625	697	9075	9075	3580	1310	5025	723
Ludingaweg	31	Harlingen	1271	1418	9075	9075	3580	1310	5025	723

Ludingaweg	11	Harlingen	20	23	25	25	25	1310	25	723
Kluurdaweg	1	Harlingen	817	912	9075	9075	3580	1310	5025	723
Ieslumbuorren	6	Harlingen	894	998	9075	9075	3580	1310	5025	723
Winkelsterlaan	8	Harlingen	1402	1564	9075	9075	3580	1310	5025	723
Koetille	14	Harlingen	897	1000	9075	9075	3580	1310	5025	723
Koetille	10	Harlingen	124	138	9075	9075	3580	1310	5025	723
Ieslumbuorren	2	Harlingen	466	520	9075	9075	3580	1310	5025	723
Ieslumbuorren	1A	Harlingen	1002	1118	9075	9075	3580	1310	5025	723
Ieslumbuorren	1	Harlingen	1657	1849	9075	9075	0	1310	0	723
Hoogaarshof	17	Harlingen	45	51	9075	9075	3580	1310	5025	723
Herbaijumerweg	6	Harlingen	491	548	9075	9075	3580	1310	5025	723
Ludingaweg	6	Harlingen	36	41	45	45	45	1310	45	723
Ludingaweg	5	Harlingen	1166	1301	9075	9075	3580	1310	5025	723
Ludingaweg	4	Harlingen	1168	1304	9075	9075	3580	1310	5025	723
Ludingaweg	34	Harlingen	93	104	9075	9075	3580	1310	5025	723
Ludingaweg	18	Harlingen	638	712	9075	9075	3580	1310	5025	723
		Totaal	21989	23739	301306	192406	121886	47160	166681	26028